

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Calypso music : identity and social influence : the Trinidadian experience

Charles, C.N.

Citation

Charles, C. N. (2016, November 22). *Calypso music : identity and social influence : the Trinidadian experience*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/45260>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/45260>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/45260> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Charles, Clarence

Title: Calypso music : identity and social influence : the Trinidadian experience

Issue Date: 2016-11-22

Samenvatting

Het onderzoek *Calypso, The Trinidadian Experience* beoogt verbindingen te leggen tussen calypso-muziek en de vorming en daarna de instandhouding van identiteiten. Tevens lokaliseert het de calypso als een mechanisme —of een deel van een veel breder mechanisme— dat een blijvende sociale invloed heeft veroorzaakt op en binnen de Trinidadse samenleving en bij gevolg ook op samenlevingen elders ter wereld.

Het onderzoek documenteert de evolutie van calypso-muziek vanaf haar ontstaan in Trinidad tot en met de huidige tijd. Speciale aandacht ging uit naar een variëteit aan instituties, meer bijzondere tradities, en opvallende trends en gebeurtenissen die het socio-politieke en culturele landschap gedurende de koloniale en postkoloniale perioden vorm hebben gegeven.

Het onderzoeksproject is descriptief en exploratief, en volgt een interdisciplinair pad waarop historische feiten, socio-antropologische filosofie, psychologische theorie, postkoloniale studies en (etno)musicologische axioma's zijn geïntegreerd. Ook de gedachtewereld van algemeen geaccepteerde theorieën van aanpalende disciplines is in ogenschouw genomen en geïncorporeerd, alsmede data van mijn eigen etnografisch onderzoek. Ik heb een groot corpus van geschreven materiaal en audiovisuele opnamen van concerten alsmede deelname door uitvoerenden en publiek aan calypso- en carnavaal-gerelateerde evenementen geanalyseerd.

Hoewel de kern van het onderzoek gelokaliseerd was op het eiland Trinidad —middenin het Caraïbisch gebied waar de calypso sterk verbreid is— is wel degelijk ook buiten deze begrenzing gekeken. Gedurende de laatste 35 jaar hebben veel veranderingen plaatsgevonden, ten gevolge van hybridisatie, migratie en de wijze waarop de sociale dynamiek zich ontwikkelde. De wijzen waarop het genre in het verleden zijn traditionele rol in de Trinidadse samenleving vervulde, zijn, kortom, veranderd. Hoewel, bijvoorbeeld, de protestfunctie van de calypso nog aanwezig is, vormt zij niet meer de bron van informatie voor opstandige bewegingen. Als resultaat hiervan is de functie van de calypso als nieuwsvoorziening en 'vox populi' verminderd.

Tegenwoordig worden de calypso-tenten, die ooit verzamelplekken waren van sociaal bewustzijn en collectief en bruisend vermaak steeds slechter bezocht. Ook de klandizie van allerlei typen carnavaal-shows (b.v. voor kinderen) is afgenomen. Dit alles wordt veroorzaakt door één of meer van de volgende factoren:

- wat vroeger protest opriep (repressie, ongelijkheid, discriminatie) is niet meer aanwezig en als gevolg niet relevant meer in de moderne samenleving; de massa verheugt zich in een periode van zelfvoldaanheid en welbevinden;
- smaak, puls en bewustzijn binnen de samenleving van Trinidad veranderden en daarom zijn andere vormen van entertainment en vermaak opgekomen;
- de stijl van de calypso wordt heden ten dage als ouderwets beschouwd en andere muzikale stijlen worden thans als meer aantrekkelijk ervaren;
- de jongere generaties vragen natuurlijkerwijze om verandering en vernieuwen met opzet compositiemethoden, die de oudere vervangen;
- vercommercialisering, de opkomst van nieuwe technologie en het zich hierin voegen, hebben evenzeer verandering veroorzaakt;
- met de opkomst van soca en andere hybride genres die nu in de mode zijn, is de functie van het vieren en de dans uitgetild boven het ‘verhalen vertellen’ en het presenteren van de actualiteit van het verleden.

Calypso-muziek is overgenomen door soca-muziek. Deze hybride tak van de muziek die in het midden van de jaren '80 opkwam, riep allerlei sub-genres op (b.v. chutney, groovy soca en rapso) die even gangbaar werden als de calypso. Soca-muziek is omarmd door en heeft een internationale plek verworven bij bewoners van de Anglo-, Franco-, Hispano-Caribbean, alsmede in gebieden met Nederlandse invloed; maar ook bij de bewoners van Noord-, Centraal- en Zuid-Amerika, Europa, Azië en elders. Er zijn diverse redenen waarom mensen binnen en buiten de ‘Trini’-invloedssfeer —andere nationaliteiten en van andere etnische afkomst— zich wereldwijd zijn gaan identificeren met soca-muziek.

In de eerste plaats moet bedacht worden dat er, hoewel Trinidad het centrum van de ontwikkeling van de calypso is geweest, vergelijkbare evoluties hebben plaatsgevonden in diverse andere landen. Ten tweede: carnavalsfestiviteiten zijn altijd een gemeenschappelijk forum geweest voor volkeren in het Caraïbisch gebied en in Centraal-Amerika; nog steeds is het een belangrijk instrument bij de verspreiding van de muzikale component ervan. Dit betekent dat ‘carnavalesk’ gedrag door bewoners van genoemde gebieden geïnternaliseerd is. Het is deel van hun culturele identiteit en ze reageren op de beelden die er een rol in spelen op een unieke manier. Tevens zijn deze beelden en reacties op basis van toeval geassimileerd door gemeenschappen, wereldwijd.

In de derde plaats heeft —in vergelijking met de calypso— bij de hybridisering van genres soca een veel beweeglijkere positie ingenomen te midden van andere muzieksoorten. Hoewel beide elementen delen die tot het rijk van de West-Afrikaanse muziek en de *musica criollo* behoren, heeft soca meer gelijkenis met genres als meringue, samba, punta, poco en cambia.

Als dansmuziek is haar eenvoudige tweedelige ritmiek gemakkelijk te internaliseren. Daarnaast is er sprake van nog een aantal andere gemeenschappelijke functies en feiten: ontsnapping, baldadigheid, seks, extase, instrumentatie, frasering, uitvoeringsstijl, ritme, gebrek aan melodische improvisatie, en minimale melodische en harmonische ontwikkeling. De trend van muzikale uitwisselingen is alsmaar verder gegaan, zoals blijkt uit het recent ontstaan van reggaeton, een genre dat elementen van de calypso (ritmiek en melodiewerking) integreert met de uitvoeringsstijl en het jargon van de danszaalcultuur en met de introductie van Spaanse teksten. Een ander hybride genre dat thans in Europa 'en vogue' is, is afro-house, dat alle hierboven genoemde elementen omvat. Er zijn op grond van acculturatie enkele gemeenschappelijke kenmerken van deze nieuwe muzieksoorten te benoemen:

- regelmatige tweedeligheid met een accent op de eerste tel, geaccentueerd door de 'bass-drum';
- de aanwezigheid van een steeds terugkerende 'tresillo' gespeeld door de kleine trom (of een ander slagwerkinstrument);
- steeds herhaalde eenvoudige, religieus aandoende melodieën met een zeer kleine ambitus;
- weinig relevante tekstinhoud;
- beperkte variatie in het harmonisch bouwwerk.

Het onderhavige onderzoeksproject kan een springplank zijn naar verdere research over de wijzen waarop muziek van verschillende culturen zich gedraagt en door die culturen heen wordt geïntegreerd. Wellicht kunnen muziek en dans worden gebruikt om samenhang aan te brengen tussen bij toeval aanwezige etnische groepen in de globaliserende wereld, ook al vanwege de tendens dat in de velden waar contact wordt gemaakt een schurende werking kan ontstaan. Op grond hiervan kan ook zicht ontstaan op het vermengen van culturen in relatie tot het vormen van nieuwe hybride culturen en artistieke innovaties, zoals die van b.v. de soca, reggaeton en afro-house. Hiermee kan ook het bewustzijn en de aanpassing van 'the Other' duidelijk worden.

Het proefschrift begint met een Introductie, die de centrale thema's van het onderzoek neerzet. De onderzoeksvraag wordt er geformuleerd, met de volgende aannamen: dat de calypso in Trinidad niet beperkt bleef tot puur een reflectie aangaande het sociale bewustzijn van de bevolking, dat zij deel was van een mechanisme dat in opstand kwam tegen koloniale ideologieën, dat de calypso sociale invloeden had, en dat de calypso bouwstenen bevatte voor het vormen en onderhouden van een eigen identiteit. In dit onderdeel worden ook de

strategieën die gaan worden gebruikt om de centrale thema's te behandelen, gepresenteerd, alsmede de bezorgdheden over de mogelijke beperkingen die zich ter zake zouden kunnen voordoen.

In Hoofdstuk 1 volgt een overzicht van de posities die zijn ingenomen door diverse wetenschappers in disciplines die gelieerd zijn aan de sociale wetenschappen. Tevens wordt een chronologie van de socio-historische gebeurtenissen gepresenteerd die invloed hebben gehad op de Trinidadse samenleving, teneinde licht te werpen op het decor waarin het verdere betoog zich zal afspelen.

Hoofdstuk 2 tracht de oorsprong van de calypso op basis van etymologische en antropologische gegevens op te sporen; tevens behandelt het de relatie tussen de calypso en een aantal gelijkwaardige muziekvormen die zich tegelijkertijd in de regio verbreidden.

In Hoofdstuk 3 wordt aandacht gevraagd voor theorieën in de domeinen psychologie en sociologie die relevant zijn voor de constructie en het onderhoud van identiteit en de invloed van minderheden; de interactie tussen groepen in de samenleving wordt getoond in de relatie tot calypso-muziek. Dit is gedaan om een springplank te verschaffen die het mogelijk maakt verbindingen te leggen tussen algemeen geaccepteerde theorieën in deze domeinen en de maatschappelijke gedragspatronen die kenmerkend zijn voor de Trinidadse samenleving.

In Hoofdstuk 4 wordt onderzocht wat de potentie van calypso-muziek en haar functies kunnen betekenen binnen het proces van dekolonisatie, alsmede hoe zij in verband kan worden gebracht met antikoloniale instituten en hun activiteiten. Tevens wordt besproken wat de potentie van de calypso was bij het articuleren en verschaffen van betekenisvolle beelden, bij het behoud van identiteit en bij het doen veroorzaken van sociale hervormingen.

Tenslotte wordt in Hoofdstuk 5 het onderwerp 'verandering' behandeld, de waarneming ervan en de factoren die haar en het fenomeen stabiliteit beïnvloeden. Hier speelde etnologisch onderzoek een rol en een volledig opgaan in alle aspecten van het onderwerp: stille, auditieve en visuele observaties, dialoog, het gebruikmaken van vragenlijsten, luisteren en uitvoeringssessies, en een analyse van een groot corpus calypso-muziek.

In de conclusie worden de bevindingen samengevat.